

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен “доктор” по област на висше образование 3.0. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (селско стопанство)“

Автор на дисертационния труд: **Йон Ариф** докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Икономика“ към Факултета по икономика на Аграрен университет – Пловдив.

Тема на дисертационния труд: **МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА В ОБЩАТА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

Рецензент: проф., д-р **Наталия Михова Стоянова** Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – гр. Пловдив в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.7. „Администрация и управление”, научна специалност „Икономика и управление (устойчиво регионално развитие)“

определен/а за член на научното жури със заповед № РД-16-559/29.04 2026 год. от Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема.

Връзката между земеделието и околната среда става все по-очевидна през последните десетилетия, особено в контекста на глобалните екологични предизвикателства. Земеделието, като едновременно фактор и жертва на екологична деградация, играе ключова роля в устойчивото управление на природните ресурси.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта на изследването е да се извърши цялостен и критичен анализ на екологичните мерки и политически инструменти, въведени чрез последователните реформи на Общата селскостопанска политика (ОСП) на Европейския съюз, с оглед оценка на техния принос за насърчаване на устойчиви земеделски практики и опазването на околната среда.

В съответствие с определения предмет, обект и цел на изследването, както и с теоретичната и емпиричната рамка, основните изследователски задачи включват:

1. Да се концептуализират и критично анализират теоретичните основи на устойчивото развитие и неговото значение за управлението на природните ресурси;
2. Да се изследва теоретичната еволюция и практическите интерпретации на устойчивостта в селското стопанство, включително нейните принципи, компоненти и приложимост в политическата рамка на ЕС;
3. Да се проследи историческото развитие на Общата селскостопанска политика на ЕС, като се идентифицират ключовите етапи на реформи и се оцени интеграцията и трансформацията на екологичните мерки;
4. Да се систематизират и анализират екологичните инструменти, въведени в рамките на ОСП;

5. Да се изследва ролята и развитието на биологичното земеделие в ЕС като неразделна част от стратегията за устойчиво развитие;
6. Да се оцени връзката между икономическите и екологичните резултати на земеделието в ЕС;
7. Да се приложат статистически и иконометрични методи за оценка на зависимостите между икономическите показатели на земеделието и екологичните резултати;
8. Да се оцени използването и ефективността на агроекологичните индикатори и мерки в рамките на ОСП;
9. Да се формулират изводи и препоръки за подобряване на екологичното измерение на ОСП в съответствие с целите на Европейската зелена сделка, климатичната неутралност и дългосрочната екологична устойчивост

Настоящото изследване прилага многометоден подход, който интегрира както качествени, така и количествени изследователски методи с цел осигуряване на цялостен анализ на екологичните мерки в рамките на Общата селскостопанска политикана Европейския съюз. Методите и източниците са систематизирани в съответствие с етапите и целите на изследването:

1. **Литературен преглед**
2. **Метод на абстракцията**
3. **Исторически, описателен, компилационен и сравнителен метод**
4. **Събиране на вторични данни**
5. **Статистически методи**

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

С оглед на интердисциплинарния характер на изследването, разположено на пресечната точка между аграрната политика, екологичните науки и устойчивото развитие, методологията интегрира разнообразни качествени и количествени подходи.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Глава III представя аналитичното и емпирично ядро на дисертацията, изследвайки сложната взаимовръзка между икономическата ефективност на селското стопанство и неговите екологични показатели в Европейския съюз. Използваната литература е достатъчна за нуждите и целите на дисертационния труд.

5. Приноси на дисертационния труд.

Научно-теоретични приноси

1. **Концептуална интеграция на устойчивото развитие и аграрната политика**
Дисертационният труд предлага синтез между теоретичните принципи на устойчивото развитие и механизмите на действие на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз.
2. **Изясняване на връзката между икономическите и екологичните резултати в селското стопанство.**
3. **Оценка на еволюцията на Общата селскостопанска политика**
4. **Разширяване на Индекса за екологична ефективност в аграрния контекст**

Научно-приложни приноси

1. **Емпирична оценка на аграрните и екологичните резултати в Европейския съюз.** Получените резултати създават количествена основа за формулиране на политики, като показват, че държавите с по-висока степен на технологично внедряване и агроекологична интеграция постигат по-добри екологични показатели, без това да води до компромис с производителността.
2. **Оценка на ефективността на екологичните инструменти на Общата селскостопанска политика.** Установени са несъответствия между замисъла на политиките и тяхното практическо прилагане, като са формулирани конкретни препоръки за повишаване на ефективността и резултатността на екологичната архитектура на политиката.
3. **Политически препоръки за дългосрочна екологична устойчивост**

6. Критични бележки и въпроси- няма

7. Публикувани статии и цитирания.

Arifi, J., 2026. *Exploring the dynamics of export performance in the Balkans: A GMM panel data approach.* *South East European Journal of Sustainable Development*, Vol. 10 (1/2026), pp. 205–218, ISSN (print) 2545-4463, ISSN (online) 2545-4471.

Arifi, J., 2026. *Modeling risk strategy formation: the role of managerial experience and business characteristics.* *South East European Journal of Sustainable Development*, Vol. 10 (2/2026), pp. 192–211, ISSN (print) 2545-4463, ISSN (online) 2545-4471.

Arifi, J., 2026. *Institutional and economic determinants of exports: evidence from western Balkan countries.* *South East European Journal of Sustainable Development*, Vol. 10 (2/2026), pp. 212–232, ISSN (print) 2545-4463, ISSN (online) 2545-4471.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя

ПОЛОЖИТЕЛНО

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на Йон Арифи образователната и научна степен „доктор“ по област на висше образование 3.0. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (селско стопанство)“

Дата: 11 .05. 2026
гр. Пловдив

Подписите в този документ са заличени
във връзка с чл.4, т.1 от Регламент (ЕС)
2016/679
(Общ Регламент относно защитата на
данни).